

JE SUIS *PHILHARMONIE!*

Krispigt och klart

I Grande Salle förenas närhet och volym med en känsla av lätthet, menar OPUS recensent som närvarade vid invigningen av Philharmonie.

I januari slog det nya konserthuset i Paris upp sina portar. Med Philharmonie har franske världsarkitekten Jean Nouvel skapat en grandios plats för konstmusikens framtid. OPUS var på plats vid invigningen.

TEXT GÖRAN PERSSON

PARIS ÄR SIG LIKT, TÄNKER JAG när bussen från flygplatsen kränger fram genom Montmartre. Och ändå inte. Terrorattacken mot Charlie Hebdo har mindre än en vecka på nacken, men har redan ristat spår i stadens själ. Överallt, i butiksfönster barer, restauranger och affärslokaler, sitter affischer med »Je suis Charlie«.

Attacken mot Charlie Hebdo påverkade också i hög grad invigningen av Philharmonie. Visst öppnade portarna – Portes Ouvertes – vilket annonserades med stora affischer. Men säkerheten kring evenemanget var rigorös och Plan Vigipirates, de nationella franska styrkorna med militär och polis, hade kallats in. Alla som skulle ta sig igenom det nya konserthusets öppna portar fick underkasta sig ungefär samma procedur som på flygplatser. Stundtals blev det rörigt, men efter konserten med Orchestre de Paris, Paavo Järvi och Lang Lang, tackade Philharmonie-administrationen för publikens tålmod.

Väl inne i byggnaden framträdde kontrasterna. Hårt-mjukt, kallt-varmt, tungt-lätt. Entréns betongstrukturer mot den stora salens varma gula ytor och välkomnande sittplatser. Skarpa vinklar mot runda böljande konturer. Former som ger en förnimmelse av viktlöshet, som om man befann sig under vatten.

MED DET NYA KONSERTHUSET Philharmonie har Paris och Frankrike gjort en musiksatsning i mångmiljardklassen. Som så ofta blev bygget mycket dyrare än planerat – från ursprungliga budgeterade 1,7 miljarder kronor tyder allt på att notan kommer att landa på mer än det dubbla: 3,8 miljarder. Något som arkitekten Jean Nouvel inte vill ta på sig ansvaret för. Han ville för övrigt inte heller komma på invigningskonserten, eftersom byggnaden enligt honom inte är färdig.

Det har han faktiskt rätt i. Mycket återstår att göra i foajéer och andra utrymmen. Men i husets hjärta, Grande Salle, märks inget av detta. Och har man väl bestämt sig för att starta en konsertverksamhet av den här magnituden är det förstås inte heller alldeles lätt att slå till bromsarna och skjuta på invigningsdatumet. För det handlar ju inte om bara en invigningskonsert, utan om en hel säsong – i det här fallet hundratals konserter med många av världens främsta artister. Då är det inte så enkelt att säga ”kom tillbaka lite senare, vi måste måla ett par väggar först”.

FOTO BEAUCARDIET

**Portes
ouvertes**
Köerna
ringlade
långa under
invigningen
av Jean
Nouvels nya
musiktempel.

»Modellen från förr, när en symfoniorkester repeterade några dagar för att sedan ge konsert för samma publik vecka efter vecka funkar inte längre.«

**Laurent
Bayle**
Hjärnan bakom
Philharmonie.

ÄN ÄR INTE ALLA AKUSTISKA mätningar och finkalibreringar gjorda. Men med stora salens krispigt klara klang kan alla mål och önsknin-
gar redan nu sägas vara uppfyllda med råge. För aldrig tidigare har jag
hört Stravinskys Våroffer där detaljerna framträtt med samma renhet
och skärpa. Ett intryck som förstärktes av den perfekta utsikten över
orkestern som jag hade från min plats. I Grande Salle i Philhar-
monie 1 förenas närhet med volym och en känsla av lätthet. Salen rym-
mer 2400 personer, men ändå är avståndet mellan den bakersta plat-
sen och dirigentpodiet inte större än 32 meter.

I OCH MED INVIGNINGEN av det nya konserthuset förändras också
den administrativa strukturen i Paris musikliv. Det som nu går un-
der rubriken Philharmonie omfattar både den nya byggnaden, Phil-
harmonie 1, och den tidigare Cité de la Musique, som nu degraderas
till Philharmonie 2. Cité de la Musique upphör att gälla helt som be-
grepp. I Philharmonies administration ingår också Salle Pleyel, Or-
chestre de Paris tidigare hemmascen i närheten av Triumfbågen med
1900 publikplatser, men som nu går en osäker framtid till mötes.

Stora salens tak
Akustik och arkitektur i
skön harmoni.

FOTO JULIEN MIGNOT

Uppdrag med ansvar
Redan från dag ett var det
självlärt fokus på ett av
Philharmonies kärnområden:
musik för barn & unga.

FOTO BEAUCARRET

FAKTA

Vad Philharmonie – Paris nya konserthus

Var I Parc de la Villette i Paris nordöstra hörn, intill ringvägen Périphérique. Byggnaden smälter samman med det tidigare konserthuset Cité de la Musique.

Invigningsdatum 14 januari 2015

Arkitekt Jean Nouvel, som tidigare har ritat bland annat Danska radions konserthus och konserthuset i Luzern.

Salar Grande Salle för 2400 åskådare. Ytterligare två salar med plats för 900 respektive 250 personer. Därutöver två stora repetitionslokaler för hel symfoniorkester och sex mindre, samt ett stort antal rum för enskild övning. Utställningsytor (1100 m²) och utbildningsavdelning (1800 m²)

Kostnad cirka 3,8 miljarder euro.

Biljettpriser Börjar vid 10 euro. Vid konserten med Daniel Barenboim och West-Eastern Orchestra kostade de dyraste platserna 110 euro.

Att notera Det tidigare konserthuset Cité de la Musique namnändras och heter från och med den här säsongen Philharmonie 2.

DE INTENSIVA INVIGNINGSDAGARNA är fullmatade med musik. Jag gör en extra tur till Philharmonie för att träffa programchefen Emmanuel Hondré. Vi ses i hans rum i det som tidigare kallades Cité de la Musique. Han och de övriga på avdelningen ska snart flytta in i den nya byggnaden och flyttkartongerna står staplade längs väggarna. Jag ber honom berätta om hur det har varit möjligt samla krafter till en så här stor investering i konstmusik.

– Det går tillbaka så långt som till 1980-talet och François Mitterrand. Då formades idéerna kring Cité de la Musique, och planer på en större byggnad fanns redan då, men vi hade inte tillräckliga resurser, säger Emmanuel Hondré.

Cité de la Musique invigdes 1995, men redan från första dagen har chefen för verksamheten, Laurent Bayle, verkat för att Paris skulle få en byggnad för musik som kan tävla med konserthusen i andra stora europeiska städer. Man kan ana att Berlins namne varit en förebild för Philharmonie.

– Det går helt enkelt inte att överskatta de insatser som Laurent gjort för att skapa de rätta förutsättningarna för att få detta till stånd, säger Emmanuel Hondré.

I SAMBAND MED INVIGNINGEN av Cité de la Musique för 20 år sedan skrev jag i en artikel att ”Fransmännen är oslagbara på att låta framtiden ta plats i nuet.” Det gäller fortfarande. Inte bara i fråga om estetik och arkitektur, utan även innehåll och förhållningssätt.

Emmanuel Hondré beskriver entusiastiskt hur man arbetar för att minska distansen mellan musiker och publik. Modellen från förr, när en symfoniorkester repeterade några dagar för att sedan ge konsert för samma publik vecka efter vecka funkar inte längre, säger han.

– Vi måste skapa nya möten, tillföra ny energi, vara angelägna. Vi vill involvera alla inblandade på ett helt annat sätt än tidigare, genom att till exempel bjuda in publiken att spela tillsammans med de professionella musikerna vid vissa konserter. Och vi har omfattande pedagogiska program både för skolbarn och vuxna.

FÖRSTA SÄSONGENS UTBUD ÄR ÖVERVÄLDIGANDE. Den 200-sidiga programkatalogen är proppad med vår tids mest uppmärksammade klassiska solister, dirigenter och orkestrar. Men också artister som tyska sångerskan Ute Lemper, känd för sina tolkningar av musik från 1920-talets cabaret-scen i Berlin, Laurie Anderson med Kronoskvartetten, jazzpianisten Brad Mehldau, flamenco med Tomatito, Anoushka Shankars virtuosa sitarspel och kombinationer av film och musik.

JAG LÄMNAR PARIS med en hoppfull känsla, trots allt, efter konserten med West-Eastern Divan Orchestra och Daniel Barenboim. Orkestern, som är lika mycket ett fredsprojekt, samlar unga musiker från Israel, men också från de omgivande länderna Palestina, Libanon, Jordanien, Egypten, Iran, Syrien. Den bärande idén: att ersätta ignorans med utbildning, förståelse och kunskap – det förmodligen bästa sättet att undvika tragedier som Charlie Hebdo i framtiden. —